

Μνήμες και Βιώματα

Ο ΑΓΙΟΣ ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ (Κυρηναίος) 1954-56

Καλοκαίρι του 1954. Μετάθεση από το Δημοτικό Σχολείο Βατυλής στο Δημ. Σχολείο Αγίου Αμβροσίου (Διευθυντής). Είχα υπηρετήσει προηγούμενα σαν Διευθυντής Β΄ στο τριτάξιο Σχολείο Χαρδακιώτισσας για τρία χρόνια (1941-44) και σαν διευθυντής Α΄ για επτά χρόνια (1944-51) στο Δημ. Σχολείο Μαραθοβούνου και στη συνέχεια στο Σχολείο Βατυλής, για άλλα τρία χρόνια (1951-54).

Σ' ένα ύψωμα, κοντά στη θάλασσα, στα κράσπεδα της καταπράσινης πευκοφυτεμένης βορινής πλευράς του αγέραςτου Πενταδάκτυλου, βρίσκεται το όμορφο χωριό του Αγίου Αμβροσίου με την εκκλησία και το ψηλό της καμπαναριό να δεσπόζει πάνω απ' όλα τα πυκνοκτισμένα σπίτια.

Με το μικρό Ford Prefect A 709 διέσχιζα δυο φορές τη βδομάδα το δρόμο ανάμεσα στα όμορφα περβόλια της Κάτω Κυθραίας με τα τρεχάτα νερά που σχημάτιζαν μικρούς καταρράκτες, πέφτοντας από τις χαλοδησιές των ψηλών πετρόκτιστων αυλακιών των νερόμυλων. Προχωρούσα στην Άνω Κυθραία (Χαρδακιώτισσα - Συρκανιά) με τα αμφιθεατρικά σπιτάκια στην πλαγιά της καταπράσινης ρεματιάς με τα λεμονόδεντρα, τις ελιές, τις λεύκες και τους καλαμιώνες κι έφταναν στη πλατεία του Κεφαλόβρυσου με τα κρυστάλλινα νερά και τα θεόρατα πλατάνια. Συνέχιζα κατόπι τον ανηφορικό δρόμο προς τη Χαλεύκα έχοντας στ' αριστερά τους γυμνούς καγιάδες του Πενταδάκτυλου και δεξιά τον απέραντο κάμπο της Μεσαορίας με τα μικρά και μεγάλα χωριά και στο βάθος, πέρα στην Ανατολή, τη μαυρογάλανη θάλασσα του κόλπου της Αμμοχώστου.

Σε κάποια στιγμή, η απότομη ανηφοριά του δρόμου με ανάγκαζε να βάλω τη δεύτερη ταχύτητα και στη συνέχεια την πρώτη ταχύτητα για να βρεθώ σε λίγο στη μαγευτική πλατεία της Χαλεύκας! Τώρα ο δρόμος

συνεχίζεται, ανάμεσα στα πανύψηλα πεύκα, προς την κορφή του βουνού, απ' όπου προβάλλει, πέρα μακριά, η γαλάζια θάλασσα και τα βουνά της Καραμανιάς μέσα από πυκνό σύννεφο ομίχλης. Αρχίζω τώρα τον ασφαλτοστρωμένο δρόμο που οδηγεί στη Χάρτζια και στρίβω προς τα δεξιά για να πάρω το στενό χωματόδρομο που οδηγεί στον Άγιο Αμβρόσιο.

Η διαδρομή τώρα γίνεται «απερίγραπτη!». Περνά από ένα απότομο γκρεμό ανάμεσα από δυο πελώριους βράχους, που μου σφίγγει την καρδιά και μου δυσκολεύει την ανάσα, και προχωρεί τώρα σε ομαλότερο τοπίο που κυριαρχούν τα καταπράσινα πεύκα και οι πυκνοί αρωματισμένοι θάμνοι της μερσινιάς, της λατζιάς, της ανδρουκλιάς, του θυμαριού! Μυρωδιές ξεχύνονται, στο απαλό αεράκι, που σου δροσίζει το πρόσωπο και σου γεμίζει την ψυχή με μια απέραντη γαλήνη.

Ταξίδεψα σ' όλη την Κύπρο, στην Ελλάδα - Στερεά, Θεσσαλία, Μακεδονία, Ήπειρο, Πελοπόννησο. Μόνο η διαδρομή από Χαλκίδα μέχρι το Προκόπι (όπου η Μονή του Αγ. Ιωάννου του Ρώσσου) μπορεί να συγκριθεί με τη διαδρομή Κυθραίας - Χαλεύκας - Αγ. Αμβροσίου.

Πεντακόσια μέτρα πάνω από το χωριό, ανάμεσα στα τελευταία πεύκα του απέραντου δάσους που κατεβαίνει από την κορφή της οροσειράς, σε έκταση πολλών τετραγωνικών μιλίων, είναι κτισμένο το καινούργιο Δημ. Σχολείο του χωριού. Επτά αίθουσες διδασκαλίας σε σχήμα Π με βεράντες, με θέα προς τη θάλασσα, με γραφείο Διευθυντή, με δυο αίθουσες χωριζόμενες με διάφραγμα, που μπορούσε να αφαιρεθεί και να γίνει μεγάλη αίθουσα για συγκεντρώσεις (σχολικές γιορτές - διαλέξεις) και με ευρύχωρο σχολικό κήπο, που είχε στις τέσσερις ακραίες γωνιές πελώριες χρυσομηλιές και μεσπιλιές.

Εφτά δασκάλοι: Μ. Γερούδης, (ο αρχαιότερος από τη γειτονική Καλογραία), Κύρος Χατζηκύρου, Γιώργος Παρασκευά, Γ. Κυριακίδης, Παγαγιώτης Καβαλλάρης, Αγγελική Χριστοφόρου. Εκτός από τον κ. Γερούδη - που βρισκόταν στα πρόθυρα της αφυπηρητήσεως, όλοι οι άλλοι, νέοι, γεμάτοι ζωή και δράση, έτοιμοι για κάθε συνεργασία για την πρόοδο και την ανοδική πορεία της μικρής Σχολικής Κοινωνίας. Τη δεύτερη χρονιά ο κ. Γερούδης αντικαταστάθηκε από τον νεαρό Ευαγόρα Κυριακίδη από τη Χάρτζια.

Τα σχολεία άνοιγαν από τις 10 Σεπτεμβρίου για τις εγγραφές και προκαταρκτικές εργασίες: Έλεγχος και καταγραφή βιβλίων της σχολικής βιβλιοθήκης, ετοιμασία των Ετησίων Σχεδίων Εργασίας, Διανομή μαθημάτων και προγραμματισμός ενδοσχολικών και εξωσχολικών δραστηριοτήτων (Σχολικές συγκεντρώσεις και εορτασμοί - Χριστουγεννιάτικη γιορτή, Εορτή του Δένδρου, Εορτή των Γραμμάτων, Εορτή των Γονέων με παρουσίαση παιδικού θεάτρου, και Μουσικών και Γυμναστικών Εκδηλώσεων, - κοινός εκκλησιασμός, ίδρυση Συλλόγου Γονέων και Διδασκάλων, Εκπαιδευτικές εκδρομές, κ.τ.λ.

Γύρω στα μέσα του Οκτώβρη, κατόπιν προσκλήσεων που διανεμήθηκαν από τους μαθητές στους γονείς τους, έγινε η πρώτη συγκέντρωση των γονέων στο Σχολείο και κατόπιν ομιλίας του Διευθυντή με θέμα «Σχολείο και Οικογένεια» Συνεργασία για τη λύση προβλημάτων της Σχολικής Κοινωνίας έγινε η ίδρυση του ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΓΟΝΕΩΝ και ΔΙΔΑΣΚΑΛΩΝ και εξελέγη η υπεύθυνη Κοινή Επιτροπή.

Καταρτίστηκε το καταστατικό του Συλλόγου και καθυρίσθηκαν κοινές δραστηριότητες (Επισκέψεις γονιών σε ορισμένη μέρα, απόγευμα, για αλληλοενημέρωση με τον υπεύθυνο δάσκαλο για την πρόοδο και προβλήματα συμπεριφοράς του παιδιού στην τάξη, στην αυλή του σχολείου και στο σπίτι. Διαλέξεις από ειδικούς γιατρούς σε θέματα διατροφής των παιδιών και Σχολικής Υγιεινής κτλ.

ΑΗΓΡΟΣΗΤΙΚΑ ΠΟΡΤΡΑΙΤΑ

1. Ο ΠΕΣΙΟΓΚΕΣ

Μουκτάρης του χωριού. Μεσήλικας τότε.

Κτηματίας, παντοπώλης - ταβερνάρης. Πρώτος στα τσιαττίσματα στη γιορτή του Κατακλυσμού στην Κερύνεια. Και χιουμορίστας ανεκδοτολόγος.

Πόσες φορές μαζευόμαστε οι δάσκαλοι - κι άλλοι φίλοι - στην ημιυπόγεια ταβέρνα του για να τα τσουγκρίσουμε καταβροχθίζοντας τις ψητές τζίκλες (που τις μάζευαν ορμαθούς στα βερκά) και τα γλυκά και ευδιαστά κοκκινομανίταρα!

Ήταν και συνεργάσιμος τύπος ο μουκτάρης. Φιλοπρόοδος με πραγματικό και αδιάπτωτο το ενδιαφέρον του για την εύρυθμη λειτουργία του Σχολείου έτοιμος πάντα να συμπληρώσει τον σχολικό εξοπλισμό και να προβεί στις δέουσες ενέργειες για να ανταποκριθεί στις εισηγήσεις του Διευθυντή του Σχολείου και του Συνδέσμου Γονέων σχετικά με τα προβλήματα που παρουσιάζονταν για την ομαλή λειτουργία του Σχολείου.

Σαν παράδειγμα αναφέρω την περίπτωση της δασκάλας που ήταν ασθενική - είχε υποστεί την τρίτη εγχείριση εχινοκόκκου - και του εισηγήθηκα να ξεύρει μέσα στο χωριό, κοντά στο σπίτι της, αίθουσα για την τάξη της, ώστε να αποφεύγει τον δρόμο προς το σχολείο που ήταν γι' αυτήν πολύ κουραστικός (κάπου μισό μίλι). Έδειξε πλήρη κατανόηση και διευθέτησε ευνοϊκά το ζήτημα.

2. Ο ΠΑΠΑ ΑΝΤΡΕΑΣ

Ένας ψηλός ιερωμένος, με ασκητική μορφή σαν Αγιορείτης καλόγηρος. Σοβαρός, σεβάσιμος. Γαλουχημένος με τα κηρύγματα του Θεανθρώπου. Σφικτά δεμένος με τα πάτρια, ενθουσιώδης. Καθοληγητής του ποιμνίου του στον λειμώνα της εθνικοθηρασκευτικής παράδοσης, τολμηρός, ανένδοτος, ανυποχώρητος αγωνιστής, επιδοκίμασε και στήριξε τον απελευθερωτικό Αγώνα του 55-59, τροφοδοτώντας στα κρησφύγετα τους αγωνιστές της περιοχής, παρέχοντας κάλυψη στους κινδυνεύοντες.

3. Ο ΚΑΙΣΑΡΗΣ Ο ΓΙΑΤΡΟΣ

Από την γειτονική Καλογραία, εγκατεστάθηκε στον Αη-Γρόση, στο κεφαλοχώρι της περιοχής. Μοναδικός γιατρός, καλός παθολόγος, πρόσφερε τις ιατρικές του υπηρεσίες σε εκτεταμένη περιοχή από Κερύνεια μέχρις Ακαθούς.

Απόκτησε μεγάλη κτηματική περιουσία, έγινε ένας από τους πλούσιους του χωριού και διαδραμάτιζε ηγετικό ρόλο στα κοινοτικά ζητήματα. Με γνήσιο και υψηλό ενδιαφέρον για την πρόοδο και την κοινωνική ανάπτυξη του χωριού.

4. ΟΙ ΧΑΤΖΗΘΩΜΑΔΕΣ

Μεγάλοι γαιοκτήμονες - οι μεγαλύτεροι όλης της περιοχής και των γύρω χωριών. Πλούσιοι όχι μόνο σε κτήματα (περβόλια, ελιές, χαρουπιές, χρυσομηλιές και χωράφια) αλλά και σε λεφτά. Σωστοί φεουδάρχες ... Σ' αυτή την οικογένεια κατάφερε να μπει ο δάσκαλος Γιώργος Παρασκευά, από το έξω Μετόχι.

5. ΟΙ ΚΥΡΑΤΖΗΔΕΣ

Μεγάλοι έμποροι και καταστηματαρχές. Ο Κώστας ο Κυρατζής με τη μεγάλη, μαύρη λιμουζίνα του. Εμπορεύονταν τα χαρούπια της περιοχής και τα λάδια. Δραστήριοι κοινωνικοί παράγοντες.

6. Ο κύριος Οικονομίδης. Παντρεμένος με την αδελφή του κ. Τσαγγαρίδη, αξιωματικού του Ελληνικού στρατού. Διατηρούσε μεγάλο κατάστημα αποικιακών. Το ζεύγος Οικονομίδης από τις ηγετικές μορφές της ψηλής κοινωνίας του χωριού.

7. ΟΙ ΧΑΠΕΣΙΗΔΕΣ

Ξεχωριστοί λαϊκοί τύποι. Ποιητάρηδες και βραβευμένοι τραγουδιστές στα τσιαττίσματα - τους λαϊκούς διαγωνισμούς σε τραγούδι και χορό. Διακινούνταν σε πόλεις και χωριά.

8. ΟΙ ΧΑΤΖΗΚΥΡΟΙ

Κύρος και Αντρέας. Η δυάδα των δυο αδερφών που διαδραμάτιζαν ηγετικό ρόλο σε όλες τις εκφάνσεις της κοινωνικής ζωής. Ενθουσιώδης δάσκαλος ο ένας, Γραμματέας της Συνεργατικής Πιστωτικής Εταιρείας ο άλλος, ήσαν οι δυο κύριοι μοχλοί της Συνεργατικής δραστηριότητας στο χωριό. Παιδιά μετανάστου, καλά εγκατεστημένου στη μακρινή Αυστραλία, δραστηριοποιήθηκαν σαν μεγάλοι καλλιεργητές χρυσομηλιών και ελαιοδέντρων.

9. ΜΙΧΑΛΗΣ Ο ΦΤΧΩΟΣ

Η ψυχή της Συνεργατικής Εταιρείας των Χρυσομηλοπαραγωγών. Φρόντιζε για τη συλλογή, την παραλαβή, το ζύγισμα, στη

διαβάθμιση και τη συσκευασία σε κατάλληλες κόφες των χρυσομηλών, που μεταφέρονταν καθημερινά στις αγορές της Κερύνειας, της Λευκωσίας, της Αμμοχώστου, της Λάρνακας. Αεικίνητος, δραστήριος, ενθουσιώδης.

Ο ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΣΜΟΣ στον ΑΓΙΟ ΑΜΒΡΟΣΙΟ

Μπορώ να πω ότι ο Άης Γρόσης βρισκόταν στη πρωτοπορεία για την εξάπλωση του Συνεργατισμού στην Κύπρο. Νέοι άνθρωποι μορφωμένοι, προσδευτικοί, δραστήριοι, που έβλεπαν τις αρπαγές της τοκογλυφίας και τα πλοκάμια της εκμετάλλευσης να περισφίγγουν το λαιμό του αγρότη - του χρυσομηλοπαραγωγού, του ελαιοπαραγωγού και του χαρουποπαραγωγού, άδραξαν την ευκαιρία που πρόσφερε ο συνεργατισμός, και ίδρυσαν τη Συνεργατική Πιστωτική Εταιρεία για να προστατέψει τον γεωργό, προσφέροντας του δάνειο σπόρο, λιπάσματα, ζιζανιοκτόνα φάρμακα, και άλλα εντομοκτόνα για την καταπολέμηση του δάκου της ελιάς και των ακάρεων και γεωργικά εργαλεία και ψεκαστήρες.

Ίδρυσαν στη συνέχεια Συνεργατικό ελαιοπιεστήριο, Συνεργατικό παντοπωλείο, Συνεργατική Εταιρεία Χρυσομηλοπαραγωγών για τη συγκέντρωση, συσκευασία των χρυσομηλών και τη διάθεση του στις αγορές των πόλεων.

Ίδρυσαν Συνεργατικό εργοστάσιο Μαρμελάδας χρυσομηλών και ακόμη Συνεργατική Εταιρεία Μεταφορών (αυτοκινήτων). Ψυχή και μοχλός του Συνεργατικού κινήματος στο χωριό ήταν - όπως ανάφερα πιο πάνω - οι αδερφοί Χατζηκύριοι και ο άοκνος και εξαιρετικά δραστήριος ο αείμνηστος Μιχάλης Φτωχός.

Η εικοσαετία 50-70 ήταν η Χρυσή εποχή του Αηγοσιού, που η εξάπλωση της χρυσομηλοκαλλιέργειας και η συστηματική συσκευασία και εμπορία των χρυσομηλών Α, δυο Α και η παραγωγή ελαιολάδου με σύγχρονα μηχανήματα προκάλεσε μια πρωτοφανή άνοδο του βιοτικού επιπέδου και μian άνευ προηγουμένου εξύψωση της πολιτιστικής στάθμης και ευμάρειας, που ήρθε ξαφνικά να ανακόψει και καταστρέψει ολότελα η καταστρεπτική θύελλα, η βία και η ερήμωση της βάρβαρης Τουρκικής Εισβολής του '74.

Ο ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΤΙΚΟΣ ΑΓΩΝΑΣ ΤΟΥ 55 κι ο ΑΓΙΟΣ ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ

Την 1η Απριλίου του 55 με το ιστορικό ΔΙΑΓΓΕΛΜΑ ΤΟΥ ΑΡΧΗΓΟΥ ΔΙΓΕΝΗ άρχισε ο Τιτάνιος Αγώνας για την αποτίναξη του ζυγού της Αποικιοκρατίας. Τα ηρωικά παιδιά της ΕΟΚΑ, που ξεφύτρωσαν από τα Κατηχητικά Σχολεία, που οργάνωσε η Εθναρχούσα Εκκλησία στη δεκαετία του 40, οργανωμένες σε ανταρτικές ομάδες σε κρησφύγετα με τη καθοδήγηση του αρχηγού Διγενή, άρχισαν τον ένοπλο αγώνα στήνοντας ενέδρες στις στρατιωτικές περιπόλους των Βρετανικών Δυνάμεων Κατοχής.

Στον Άγιο Αμβρόσιο, ένα μίλι πέρα από το χωριό, μέσα στο δάσος, ήταν μεγάλο στρατόπεδο των Άγγλων, περιστοιχιζόμενο με πυκνά συρματοπλέγματα.

Οι Βρεττανοί στρατιώτες με τα όπλα τους πάνω σε μικρά αυτοκίνητα τζίπς με συνοδούς Τουρκους Επικουρικούς, οργάνωναν περιπόλους στο χωριό και έξω από το χωριό προς τη θάλασσα και στο δρόμο Αη Γροσιού - Αγίου Επικτήτου - Κερύνειας και Αη Γροσιού Χάρτζιας - Λευκωσίας και Αη Γροσιού Καλογραίας - Ακανθούς.

Στη περιοχή δρούσε η ανταρτική ομάδα, στην αρχή, Γρηγόρη Αυξεντίου και ύστερα του Θάσου Σοφοκλέους, που πολλές φορές έστηνε ενέδρες κοντά στην είσοδο του χωριού, που είχε ιδανικές συνθήκες για διαφυγή στο σκοτάδι της νύκτας. Ήταν μεγάλη η φθορά των Βρεττανών εδώ.

ΣΧΟΛΙΚΟ ΕΤΟΣ 1955-56

Από την αρχή του χρόνου προγραμματίσαμε μαζί με άλλες δραστηριότητες και τον εορτασμό της εξόδου του Μεσολογίου (10 Απριλίου 1826, Σάββατο του Λαζάρου προς την Κυριακή των Βαΐων) που έτυχε να συμπίσει με την ίδια ημερομηνία - Σάββατο του Λαζάρου - Κυριακή των Βαΐων. Αποφασίσαμε να παρουσιάσουμε με παιδιά της Στ' τάξης το δράμα του Βασίλη Ρώτα «ΝΑ ΖΕΙ ΤΟ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ» σε διδασκαλία του Διευθυντή του Σχολείου.

Στο μεταξύ φούντωσε και ξαπλώθηκε σ' ολάκερη την Κύπρο ο απελευθερωτικός Αγώνας. Λύσσαξε η αποικιοκρατία. Κυβερνήτης της Κύπρου ανάλαβε ο στρατάρχης Χάρτινγκ αρχηγός του Βρεττανικού Επιτελείου. Τα μέτρα της αποικιοκρατίας έγιναν

πιο σκληρά, συχνότερες οι συλλήψεις και εγκλωβισμοί στα Κρατητήρια Κοκκινότριμθιάς και Πύλας, οι κατ' όικον περιορισμοί, τα βασανιστήρια στις φυλακές αθώων πολιτών.

Εμείς δεν πτοηθήκαμε. Παρουσιάσαμε στην μεγάλη αίθουσα των Τελετών του Σχολείου το δράμα «Να ζει το Μεσολόγγι» με ομιλία και ανάλυση της ιστορικής εξέδου από τον δάσκαλον Γιώργο Παρασκευά. Σύσσωμο το χωριό παρακολούθησε την παράσταση και χειροκρότησε τα παιδιά, που έκαμαν όλους να ζήσουν στιγμές Εθνικού μεγαλείου και ενθουσιασμού. Όλα τα παιδιά του Δημοτικού και της Ανωτέρας Σχολής Αγγλικών του κ. Σαββίδη ήταν στρατευμένα στον Αγώνα:

Πετροβολούσαν το Βρεττανικό στρατόπεδο που θρισκόταν πιο πάνω από το Σχολείο. Πετροβολούσαν ακόμη και αποδοκίμαζαν με σφυρίγματα και φωνές τα στρατιωτικά τζίπς που περνούσαν από τους δρόμους του χωριού.

Ο διοικητής του στρατοπέδου με άλλους αξιωματικούς ήρθαν στο σχολείο, συνομίλησαν μαζί μου και με παρεκάλεσαν να συστήσω στα παιδιά να μη πλησιάζουν στο στρατόπεδο και να μη πετροβολούν τα στρατιωτικά αυτοκίνητα. Υποσχέθηκα να το πράξω.

Κάλεσα το προσωπικό σε έκτακτη συνεδρίαση. Ανάφερα για την επίσκεψη των Άγγλων αξιωματικών και την παράκληση τους. Αποφασίσαμε ομόφωνα να καμουφλάρουμε τη στάση μας: Να γράψουμε σ' ένα πίνακα μια ανακοίνωση και τοποθετήσουμε πάνω σε τρίποδα στην είσοδο του Σχολείου στον πίνακα με τις οδηγίες:

Προσοχή! 1. Απαγορεύεται στα παιδιά του Σχολείου να πλησιάζουν το στρατόπεδο των Άγγλων. Είναι επικίνδυνο.

2. Προσέχετε στο δρόμο, όταν περνούν στρατιωτικά αυτοκίνητα.

3. Μη πετροβολείτε τα στρατιωτικά οχήματα όταν περνούν στους δρόμους του χωριού.

εκ του Σχολείου.

Στην πρωινή προσευχή μίλησα στα παιδιά, για τον κίνδυνο που τα απειλεί όταν πλησιάζουν πολύ το στρατόπεδο, που είναι τριγυρισμένο με αγκαθωτά συρματοπλέγ-

ματα. Συνέστησα στα παιδιά να προσέχουν στο δρόμο και να παραμερίζουν όταν περνούν στρατιωτικά αυτοκίνητα.

Στην τάξη του όμως κάθε δάσκαλος παροτρύνουμε τα παιδιά όταν βλέπουν στρατιωτικά αυτοκίνητα να βγαίνουν από τον δρόμο και να τους ρίχνουν πέτρες και να αποδοκιμάζουν και σφυρίζουν τους Άγγλους στρατιώτες και να γιουχαΐζουν τους ελικουριστές.

Έτσι οι πιτσιρίκοι έγιναν η τρομερή μάστιγα των Βρεττανών: «Δε μας απασχολούσαν τόσο οι αντάρτες της ΕΟΚΑ όσο μας βασάνιζαν τα μικρά διαβολάκια του σχολείου» έλεγε κάποιος αξιωματικός.

Και ο αγώνας της Εθνικής Οργάνωσης των Κυπρίων αγωνιστών ολοένα και φούντωνε και τον αγκαλιάζουν τα πιο πλατειά στρώματα των Κυπρίων. Οι τάξεις των Κυπρίων αγωνιστών πύκνωσαν και οι ενέδρες και οι μάχες γίνονται πιο σκληρές, πιο συχνές πιο αποτελεσματικές. Οι ανατινάξεις με βόμβες, που πυροδοτούσαν από μακριά, των στρατιωτικών αυτοκινήτων σκόρπιζαν τον όλεθρο και τον τρόμο στους ξένους κατακτητές. Ολόκληρος ο λαός μπήκε στην παθητική αντίσταση.

Λυσομανούσε ο Χάρτινγκ. Ήταν ανίσχυρος να καταπνίξει το κίνημα. Αποφάσισε να αφοπλίσει τους Κυπρίους μαζεύοντας τα κυνηγετικά όπλα. Μα σε μια και μισή νύκτα μαζεύτηκαν όλα τα κυνηγετικά από τις ομάδες των αγωνιστών της ΕΟΚΑ. Ο τομεάρχης με την ομάδα του είχε μαζέψει όλα τα κυνηγετικά όπλα από το χωριό σε μια νύκτα.

Ο Διευθυντής της Παιδείας με εγκύκλιο του απαγόρευσε την ανάρτηση των Ελληνικών σημαιών στα Σχολεία. Στα σχολεία που θα κυμάτιζε η Ελληνική σημαία τα μαθήματα, έπρεπε να διακόπτονται. Έτσι σε όλα σχεδόν τα σχολεία σταμάτησαν τα μαθήματα, αφού τα παιδιά δεν μπορούσαν να προσέλθουν στα σχολεία τους εφ' όσον ήταν ανηρτημένη η σημαία! Οι δασκάλοι όμως ήταν υπόχρεοι να προσέρχονται. Αν κανένας στρατιώτης κατέβαζε τη σημαία τα μαθήματα ξανάρχιζαν.

ΜΙΑ ΕΠΙΘΕΣΗ ΚΑΙ ΜΙΑ ΕΠΙΣΚΕΨΗ

Ήταν νύκτα. Βαθιά μεσάνυκτα. Μας ξύπνησαν συνεχείς κανονιοβολισμοί.

Μαύρα νέφη καπνού ανέβαιναν από το Βρεττανικό στρατόπεδο. Οι ηρωικοί αγωνιστές της ΕΟΚΑ έκαμαν επίθεση με αυτόματα και παράδωσαν στις φλόγες με εμπρηστικές βόμβες το βρεττανικό στρατόπεδο, που βρισκόταν στην άκρη του δάσους, ένα μίλι έξω από το χωριό. Έκαμαν σωστά την δουλειά τους, κατάστρεψαν τις αποθήκες των πυρομαχικών του στρατοπέδου και γύρισαν με ασφάλεια στα κρησφύγετα τους.

Ύστερα απ' αυτή την επίθεση των Αγωνιστών στο Βρεττανικό στρατόπεδο στον Άγιο Αμβρόσιο ο στρατάρχης Κυβερνήτης αποφάσισε να επισκεφθεί την περιοχή. Μια επιστολή του Γραφείου Παιδείας μας ειδοποίησε για την επίσκεψη του Κυβερνήτη και μας ζήτησε να του κάμουμε υποδοχή, στο μέρος που θα προσγειωνόταν το ελικόπτερο, με τα παιδιά του σχολείου.

Σε κοινή σύσκεψη του προσωπικού αποφασίσαμε να παρακινήσουμε τους μαθητές να αναρτήσουν στον ιστό του Σχολείου την Ελληνική σημαία. Έτσι θα εδικοιολογείτο η απουσία των μαθητών.

Τα παιδιά όχι μόνο αναπέτασαν στο Σχολείο τη γαλανόλευκη, αλλά με τη καθοδήγηση της Τοπικής Επιτροπής του αγώνα γέμισαν με ελληνικές σημαίες και σημαϊούλες πάνω στα γύρω δέντρα, σ' όλη τη διαδρομή από το μέρος που θα προσγειωνόταν το ελικόπτερο μέχρι το χωριό και το στρατόπεδο, στη διάρκεια της νύκτας και τις αυγινές ώρες.

Φρύαξε ο βρεττανός στρατάρχης και κυβερνήτης σαν βρήκε την περιοχή να κολουμπά στο γαλάζιο!....

Εμείς βέβαια οι δασκάλοι βρεθήκαμε στην υποδοχή, αλλά χωρίς μαθητές, που σύμφωνα με τις εντολές του Γραφείου Παιδείας δεν είχαν δικαίωμα να πάνε στο Σχολείο, όταν ήταν ανηρτημένη σ' αυτό η Ελληνική σημαία.

Κατά το επόμενο σχολικό έτος είχαμε κάμει ανταλλαγή θέσεων μέσω του Γραφείου Παιδείας με τον κ. Χαρμαντά που είχε διοριστεί σαν Διευθυντής στην Κυθραία. Ήταν πολύ δύσκολο για τον κ. Χαρμαντά να ταξιδεύει από Καραβά - Λάπηθο στην Κυθραία. Με πλησίασε για μια κοινή αίτηση στο Γραφείο για ανταλλαγή, η